

Kronik.

Globalisering og genforening

PROFESSOR, LEDER AF CENTER FOR GRÆNSEREGIONS-FORSKNING, SDU
STEEN BO FRANDSEN

Næppe er hundredeårsdagene for de to slesvigske folkeafstemninger bag os, lægger den kinesiske virus en alvorlig dæmper på resten af jubilæumsårets program.

Det er ikke mindst en stor skam for alle de forberedelser, der er truffet, og planlægningen af de mange arrangementer, som nu næppe kan gennemføres. Der er al grund til at være skuffet, men det er en refleksion værd, at globaliseringen således på dramatisk vis spænder ben for et overvejende nationalt konciperet jubilæumsprogram.

Der er en forventning om, at historikerne er med til at fejre bestemte mærkedage. Det er ikke uforskyldt, for de har selv kraftigt medvirket til at konstruere den gældende kanon af erindringsværdige begivenheder og personer.

Da jubilæer er traditionspleje, er der også en stærk forventning til, at historikerne genfortæller de kendte historier om, "hvordan det var".

Nu mener mange historikere ikke, at de blot skal repetere kendte fortolkninger. De ser nærmere offentlighedens interesse som en chance for at gentænke begivenheden i dens større sammenhæng og relatere den til eftertiden.

DET ER TO vigtige elementer i omgangen med ethvert erindringssted, som ingen samtid selv kan overskue. Historien er i bevægelse, og vi læser den ikke, som vi gjorde for en generation eller to siden. Måske trænger noget af det kendte til at blive skiftet ud, og måske blev noget glemt, som vi dag finder vigtigt.

Historikernes blik på dengang fører ofte til eftertænkning og afvejning af de forskellige positio-

ner. Det bliver ofte taget ilde op, men 150-året for krigen 1864 viste for eksempel, hvordan den ikke kom ud af jubilæet, som den gik ind i det.

Der skete en opdatering, og der blev stillet nye spørgsmål til det vigtige år.

Nyligt spurgte et indlæg i Berlingske Tidende: "Hvorfor kan vi ikke glæde os over Genforeningen?" Men naturligvis kan en dansker glæde sig over, at de dansk-sindede sønderjyder fik mulighed for at blive danskere i en dansk nationalstat, som de havde ønsket og stemte for med kæmpeflertal.

Og naturligvis var grænseflytningen i 1920 en indiskutabel festdag i det 20. århundredes danmarkshistorie. Men vi ville jo blot være overfladiske hurra-nationalister, hvis vi ikke beholdt et kritisk blik på, hvad der skete.

Afgørelsen i 1920 bragte en heldig afslutning på en lang, bitter og til tider blodig konflikt, men den havde også sine tabere. Mindretallene først og fremmest, men mange på begge sider havde kæmpet for en anden grænse.

Det bør vi ikke glemme, hvis vi vil forstå, hvorfor det gik, som det gik.

DER ER HELLER ikke grund til at glemme grænsedragningens alvorlige konsekvenser for en region, der aldrig tidligere havde været delt ved en grænse efter sprog og identitet.

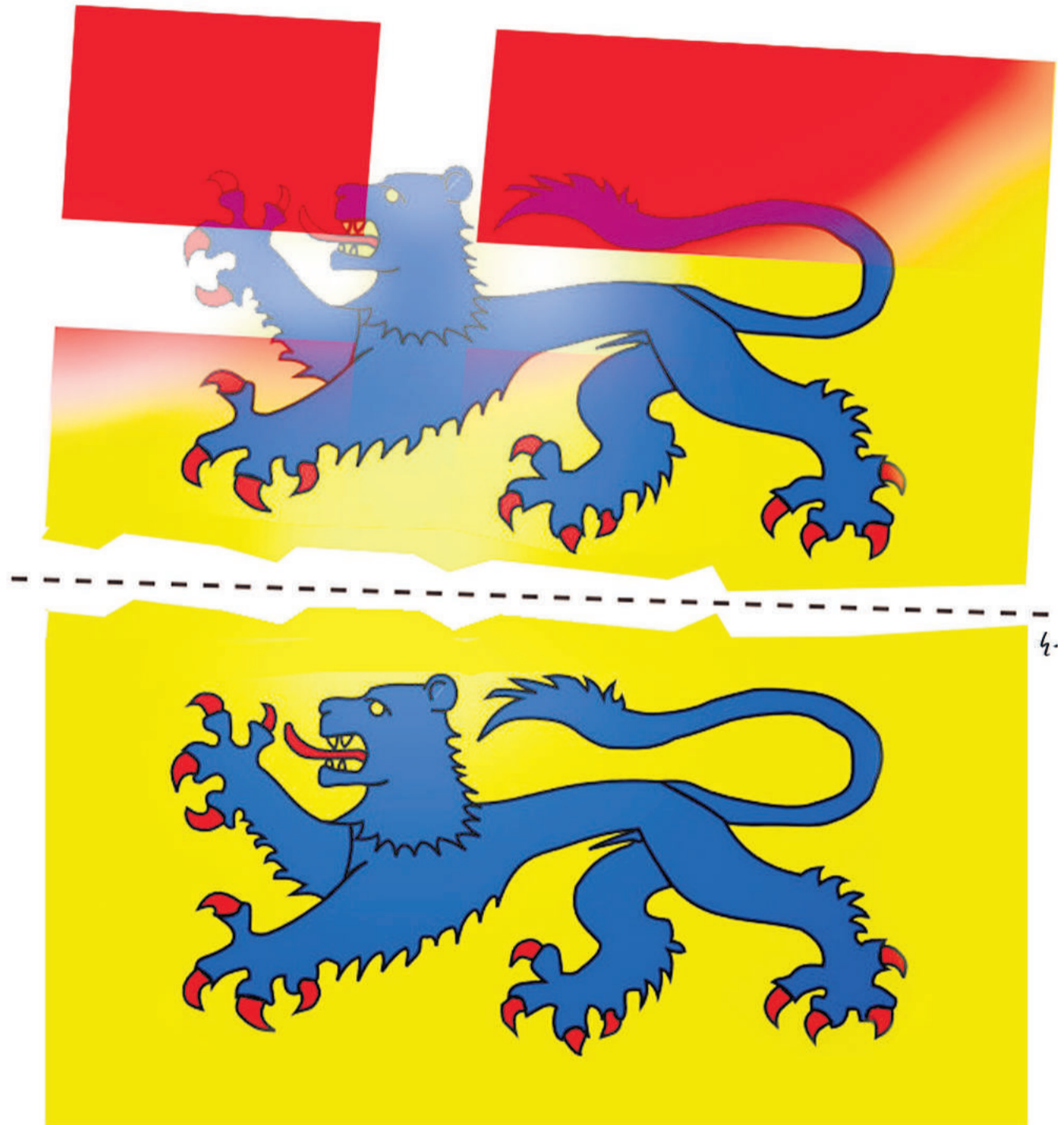
Og her er vi så ved et af de vanskeligste spørgsmål ved 1920 - men åbenbart stadig i 2020.

Hvorfor taler vi om "Genforeningen" og ikke om Slesvigs deling? Og hvad er dette ordvalgs konsekvenser?

24. februar beskrev sprogdoctoren i Fyens Stiftstidende præcist, hvorfor det historisk set ikke giver megen mening at tale om en genforening, da kongeriget og det gamle hertugdømme havde været adskilt i næsten tusind år.

Historikeren Niels Neergaard, der som statsminister holdt den store tale på Dybbøl i 1920, lagde også afstand til begrebet. Genforeningen er et ideologisk og følelsesladet begreb, der som tilsvarende begreber gerne bliver brugt ureflekteret.

Det anvendes uden tanke på den manglende historiske præcision eller på taberne, de danske sydslesvigere, der måtte blive på den tyske side af grænsen, og de tyske nordslesvigere, der gerne

ville være blevet ved Tyskland.

Hvorom alting er, genforeningen er og bliver et vanskeligt begreb, hvorimod der ingen tvivl kan herske om, at regionen blev delt. Med genforeningen signalerer man noget definitivt; en løsning, der vender ryggen til det, der ikke kom med.

Det er ikke underligt, at mindretallene har svært ved at finde sig tilrette med den megen tale om genforening. Holdt man sig til en deling, ville der være et ekko af noget andet og en forbindelse til den side, der blev skåret fra.

DA HUNDREDEÅRET SKULLE sættes på skinner, spillede disse tanker næppe den store rolle. I nutiden er branding og publicity vigtigere end historiske finesser. Fra det perspektiv var valget rigtigt.

Genforeningen sælger, som det tydeligt har væ-

ret at se, siden jubilæet blev skudt i gang 10. januar. Ja, genforeningen sælger. Men sælger den også et budskab, som vi kan være tjent med i 2020?

Der var – som i forbindelse med 1864 – heller ikke denne gang mange, der skænkede den anden side af grænsen en tanke. Danmark fejrer sine mærkedage og lukker sine grænser alene, selv når naboerne måske har en andel i dem.

Det var heller ikke denne gang muligt at tale om 1920-grænsen, som noget danskerne har tilfælles med en nabo, som de næppe længere har grund til at være afvisende over for. Det er vores grænse.

Selv om det næppe var faldet slesvigerne på den anden side ind at arrangere stortenlagte festligheder i anledning af 1920, gjorde man det med overskriften "Genforeningen" næsten umuligt at få dem med. Må-

ske ikke af ond vilje, men bare af ubetænksomhed og uden at ane, at 2020 også skulle være et dansk-tysk vennskabsår.

Egentlig kunne man forestille sig, at delingen ville åbne andre døre. Måske at tænke på grænsen som et fælles projekt, som noget, der stadig skal arbejdes med og som rummer mange flere muligheder end blot forestillinger om mure og hegn.

HVOR GALT DET nu end kommer til at gå med coronavirus, globalisering og genforening. Vi kommer ikke tilbage til glansbilledtiden med hvide heste og unge kvinder med Dannebrog.

Vi gør klogt i ved fremtidige jubilæer og andre grænse-relevante begivenheder at se os selv som del af noget større.

Det er ikke nok bare at tale om, hvor unikt det er i grænseregionen, uanset

hvilket sprog man benytter. Der er også under globaliseringen brug for at komme naboer nærmere og mindske generne og afstandene, der blev skabt med delingen for hundrede år siden.

FAKTA

OM KRONIKKEN

Steen Bo Frandsen er professor, dr.phil, leder af Center for Grænseregionsforskning, Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet.